

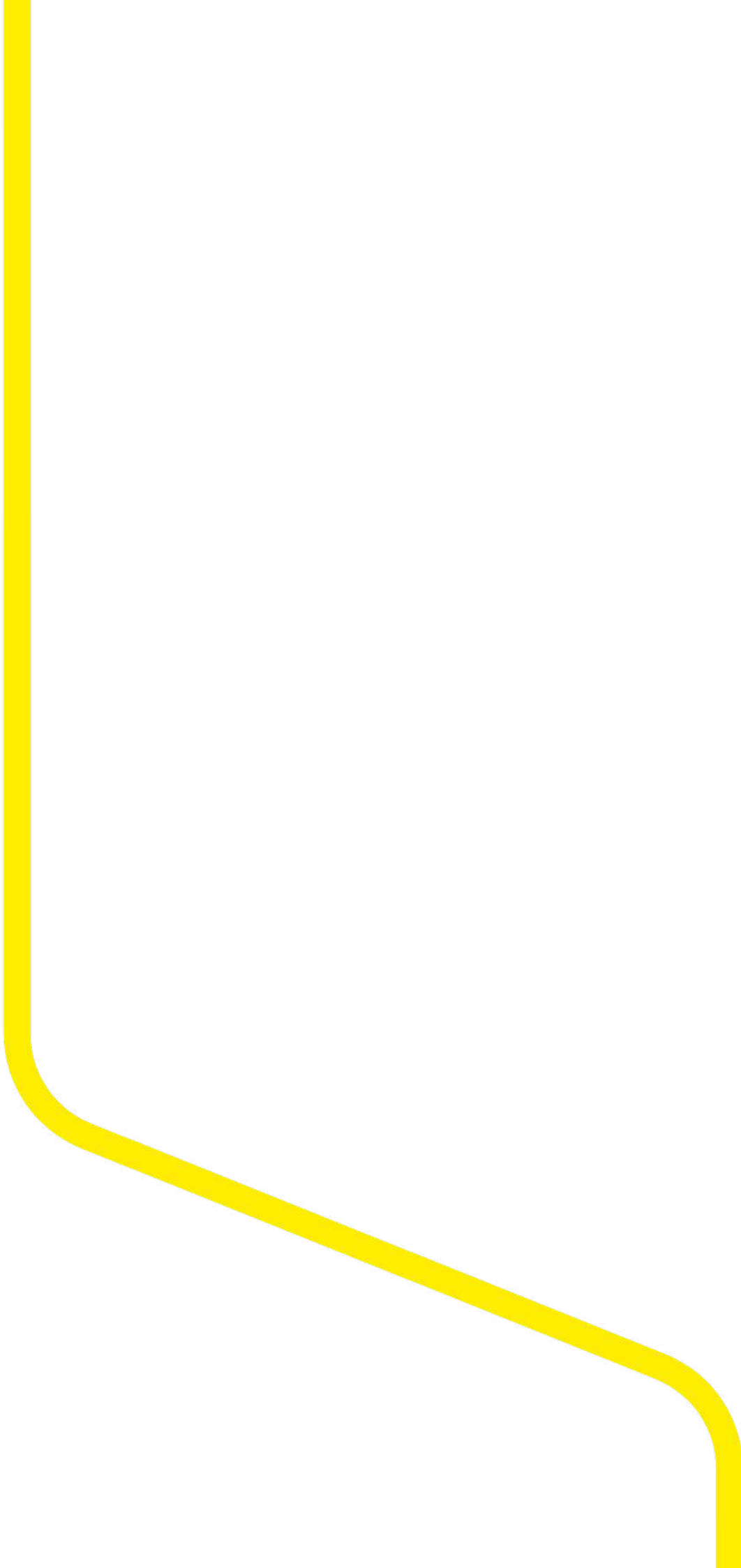

SPACERY :
po Radomiu :

GOSPODARSKIM OKIEM

Spis treści:

- 1 · · Radomska Fabryka Wyrobów Metalowych „POLMETAL” · · 4**
- 2 · · Zakłady Metalowe "ŁUCZNIK" · · 5**
- 3 · · Radomskie Zakłady Przemysłu Skórzanego "RADOSKÓR" · · 7**
- Mapa · · 8**

RADOMSKA FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH „POLMETAL”

ul. 1905 roku 26/28

Dawna Fabryka Wyrobów Metalowych „POLMETAL”

Zakład na przestrzeni lat zajmował się produkcją produktów z różnych branż (naczynia emaliowane, Kuchenki, etc.) tak więc może być Wam on znany pod którąś z tych nazw: „Unja”, „Syrena”, „Błaszanka”, „Polmetal”, czy Fabryka Kuchni „Acanta”. Fabryka mieściła się przy ul. 1905 Roku 26/28 (dawniej Marywilska 39).

Niestety zabudowania „Polmetal” zachowały się w szczątkowym stanie. Od strony ul. 1905 Roku możemy jeszcze podziwiać pięciokondygnacyjny dawny biurowiec zakładu a od strony ul. Tytoniowej możemy zobaczyć część dawnych hal produkcyjnych. Obecnie są one opuszczone i zrujnowane. Z kolei część dawnego biurowca jest obecnie użytkowana przez Radomską Szkołę Wyższą.

Zakład powstał w 1922 r. a jego historia jest długa i skomplikowana jako, że często był zmieniany zarząd oraz linia produkcyjna. Do 1952 r. fabryka produkowała wyroby z blachy i puszki do konserw (stąd nazwa „Błaszanka”). Po reorganizacji w latach 1953-1956 w zakładzie zaczęto produkować rury wydechowe, tłumiki i podnośniki hydrauliczne do samochodów „Star”. Zakład nosił wówczas nazwę Radomskie Zakłady Sprzętu Motoryzacyjnego.

W 1957 roku nastąpił pierwszy przetóm w działalności zakładu, wobec czego powstało Radomskie Przedsiębiorstwo Sprzętu Gospodarczego. Zakład rozpoczął produkcję słynnych kuchenek gazowych, które schodziły z linii produkcyjnej aż do końca lat 90. XX w. a także kuchenek elektrycznych, które zaczęto produkować nieco później, bo w 1976 roku.

W 1964 r. zakład wraca niejako do swoich korzeni i przyjmuje nową nazwę - Radomskie Zakłady Wyrobów Emaliowanych. Po 1976 r. fabryka została na krótki okres czasu włączona w skład Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. gen. Waltera. W 1981 r. przyjmuje nową nazwę, z którą zapewne kojarzy go większość radomian - Radomska Fabryka Wyrobów Metalowych „Polmetal”.

W latach 90-tych przekształcono zakład w spółkę akcyjną Fabryka Kuchni „Acanta”, ale malejąca liczba zamówień doprowadziła do likwidacji przedsiębiorstwa w 1999 roku. Kielecka Centrala Materiałów Budowlanych wykupiła tereny pofabryczne a w 2004 r. kolejny właściciel zlecił wyburzenie części zabudowy pofabrycznej. Na tym miejscu wybudowano supermarket oraz stację paliw.

2

ZAKŁADY METALOWE „ŁUCZNIK”

ul. 1905 roku / Młodzianowska / Przemysłowa

Zakłady Metalowe „Łucznik”

W latach dwudziestych XX wieku zakłady produkowały broń m.in. kompletną broń kbk „Mauser”. Ogółem do 1939 roku z linii produkcyjnej wyszło ok. 470 tys. sztuk karabinów i karabinków „Mauser” oraz ponad 30 tys. sztuk pistoletów „Vis”, którego seryjną produkcję uruchomiono cztery lata wcześniej.

Od roku 1929 fabryka mogła się także pochwalić produkcją cywilną. Rowery „Łucznik” były niezwykle popularne i odniosły duży sukces rynkowy w kraju i na świecie. W 1930 roku radomski rower Łucznik otrzymał niezwykle wyróżnienie - złoty medal i nagrodę „Grand Prix” na III Międzynarodowej Wystawie w Brukseli.

W czasie II Wojny Światowej fabryka dostała się pod zarządek komisaryczny koncernu Steyer-Daimler-Puch A.G. i rozpoczęła produkcję karabinów dla armii niemieckiej. Smutnym dniem w historii zakładu był 14 października 1942 roku, kiedy to hitlerowcy rozstrzelali 15 pracowników Fabryki Broni. W kolejnych egzekucjach zginęło jeszcze 10 robotników, których oskarżono o wynoszenie świeżo wyprodukowanej broni, którą miała być wykorzystana dla celów konspiracyjnych.

W 1944 roku wywieziono maszyny fabryczne a po wojnie rewindykowano je z terenu Austrii. Zakłady odzyskały części maszyn a produkcja broni została wznowiona. Produkowano pistolety TT Tokarev, Kałsznikow, czy Beryl. W tym samym czasie ruszyła produkcja cywilna – maszyny do szycia, maszyny do pisania „Łucznik”, części rowerowe np. piasty, narzędzia samochodowe (klucze), rolki dociskowe do maszyn włókienniczych, części do AGD np. sprężarki do lodówek, etc. Co więcej, w latach 40-tych i 50-tych XX wieku wybudowano osiedle mieszkaniowe Planty, 2 przedszkola i żłobek, które miały służyć pracownikom fabryki. Od 1969 roku maszyny do pisania stały się produktem flagowym zakładu. W latach 70. XX w. zakład został rozbudowany i zyskał nowe budynki. Zostały także utworzone filie na Gołębowie i w Zwoleniu. W szczycie swojej działalności fabryka zatrudniała nawet 11 tysięcy pracowników. Pomimo iż po wojnie nazwa zakładu była zmieniana wielokrotnie, w świadomości mieszkańców naszego miasta utrwaliła się właśnie nazwa Zakłady Metalowe „Łucznik”.

RADOMSKIE ZAKŁADY PRZEMYSŁU SKÓRZANEGO “RADOSKÓR”

ul. Fabryczna / Mazowieckiego

Dawny 'Radokór'

Pierwszy budynek Radokóru powstał w 1959 r., ale nowe obiekty były wznoszone przez cały XX wiek i rozmieszczone w różnych lokalizacjach na terenie Radomia. Zakład wiodący RZPS przy obecnej ul. Mazowieckiego był ulokowany w zabudowaniach po fabryce Mebli Giętych Kohna.

Sam zakład powstał 1 kwietnia 1959 roku z połączenia: Radomskich Zakładów Garbarskich, Radomskich Zakładów Obuwia, Fabryki Wyrobów Rymarskich Kromotowski i Synowie oraz Fabryki Obuwia w Skarżysku-Kamiennej. Produkcja obuwia polegała na liniach produkcyjnych czechosłowackiej fabryki obuwia BATA.

Radokór był przedsiębiorstwem państwowym wielozakładowym, a także wielobranżowym. Na kombinat składało się pięć garbarni i dwa zakłady produkujące obuwie. Czy wiecie, że to właśnie w Radomiu, w 1972 roku, na Gołębiowie, powstała najnowocześniejsza w Europie garbarnia skór miękkich?

RZPS Radoskór szczycił się tym, że był jednym z największych zakładów produkcyjnych w PRL oraz największym producentem obuwia w Polsce. Produktem flagowym było obuwie damskie.. Radomianie z pewnością pamiętają zimowe kozaki tzw. Relaksy, które nosił co drugi radomianin. Aż 35% produkcji obuwia przeznaczano na eksport, głównie do krajów bloku wschodniego. Przy zakładzie prężnie działała Zasadnicza Szkoła Zawodowa gdzie radomska młodzież szkolila się do pracy w kombinacie. Radoskór słynął rozbudowanej bazy socjalnej. Dla pracowników i ich dzieci dostępne były: kolonie nad morzem i w górach, własny żłobek, przedszkole, dom kultury, biblioteka, a nawet przychodnia zdrowia. Radoskór miał także zakłady partnerskie w Magdeburgu (NRD) i w Jarosławiu (ZSRR). Podczas zmian ustrojowych w 1990 roku RZPS podzielił się na kilka zakładów. Dziewięć lat później Sąd Gospodarczy w Radomiu ogłosił upadłość Radoskóru.

GOSPODARSKIM OKIEM - TRASA długość - ok. 2,5 km

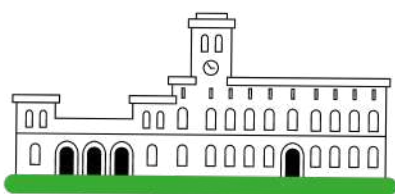

Redakcja
Dorota Walas

Opracowanie tekstów
Dorota Walas

Foto i opracowanie graficzne
Alan Pieńkowski

Współpraca merytoryczna
Krzysztof Skarżycki

SPACERY **po Radomiu**

Mazowsze.
serce Polski

Przedsięwzięcie współfinansowane ze
środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

